

Sprawa C-176/22**Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym****Data wpływu:**

8 marca 2022 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bułgaria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

8 marca 2022 r.

Prokuratura:

Spetsializirana Prokuratura

Oskarżeni:

BK

ZhP

POSTANOWIENIE

Data: 8 marca 2022 r.

Miasto: Sofia

Spetsializiran nakazatelen sad (szczególny sąd karny)

[...]

[...]

- 1 [...] Sąd odsyłający postanowił zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie zastosowania art. 6 dyrektywy 2012/13.

Z związku z tą decyzją sąd odsyłający stoi przed dalszym problemem, a mianowicie, czy powinien zawiesić postępowanie w sprawie, czy też może je kontynuować w odniesieniu do innych kwestii niż przedłożone we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Z uwagi na fakt, że kwestia zawieszenia postępowania głównego w przypadku wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest

regulowana przez prawo Unii – art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości – bez wątplenia nie można jej rozstrzygnąć bez uprzedniego zajęcia stanowiska przez Trybunał Sprawiedliwości, który jako jedyny może dokonywać wiążącej wykładni prawa Unii.

- 2 Z tego powodu konieczne jest złożenie poniższego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

Pytanie prejudycjalne

Czy art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości należy interpretować w ten sposób, że zobowiązuje on sąd krajowy, który złożył wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, do zawieszenia postępowania głównego w całości, czy też wystarczy zawiesić tylko tę część postępowania głównego, która dotyczy pytania prejudycjalnego?

Stan faktyczny

- 3 W dniu 26 lutego 2021 r. Spetsializirana prokuratura (prokuratura szczególna) wniosła do sądu odsyłającego akt oskarżenia przeciwko BK i ZhP. Zarzucono im, że jako funkcjonariusze śledczy policji zmówili się co do popełniania przestępstw z art. 301 ust. 1–3 oraz art. 302 pkt 1 i 2 Nakazatelen kodeks (kodeksu karnego, zwanego dalej: „NK”), polegających na żądaniu i przyjmowaniu w związku z ich służbą łapówek (za dokonywanie lub zaniechanie dokonania czynności służbowych lub za popełnienie przestępstwa na służbie) poprzez wymuszenie z nadużyciem pełnionej funkcji (przestępstwo z art. 321 ust. 6 NK). Zarzuca się również, że BK jako sprawca i ZhP jako pomocnik dopuścili się czterech indywidualnych czynów korupcyjnych przeciwko dwóm podejrzanym w sprawie karnej, w której BK prowadził śledztwo [przestępstwo z art. 30[2] pkt 1 i pkt 2 lit. b) w związku z art. 301 ust. 2 i ust. 1, art. 26 ust. 1 i art. 20 ust. 4 NK].
- 4 Obrona podniosła liczne zarzuty. Jeden z nich, podniesiony przez obrońcę BK, dotyczy poprawności dokonanej przez prokuraturę kwalifikacji prawnej czterech czynów korupcyjnych.

Sąd odsyłający przesłuchał obie te osoby, z których, według prokuratury, to BK miał żądać łapówek, co do dokładnego charakteru ich związku z oskarżonymi. W tej sytuacji sąd odsyłający stoi na stanowisku, że zarzut podniesiony przez obronę BK jest wystarczająco poważny i należy ewentualnie rozważyć możliwość zmiany kwalifikacji czynu. Sąd odsyłający uważa zatem, że konieczne jest zwrócenie się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem prejudycjalnym

w przedmiocie zastosowania art. 6 ust. 3 i ust. 4 dyrektywy 2016/343* do tej zmiany kwalifikacji.

- 5 Obrona BK i ZhP kwestionuje również inne aspekty oskarżenia. W szczególności obrońcy krytykują sposób aresztowania BK i ZhP, w tym wykrycie w biurze ZhP oznakowanych pieniędzy (prokuratura twierdzi, że BK zażądał i otrzymał te pieniądze od jednego z podejrzanych w celu dokonania czynności służbowej, a konkretnie zwrócenia mu pojazdu, który został zabezpieczony jako narzędzie przestępstwa).

BK i ZhP zostali aresztowani w swoich biurach. Część (a konkretnie korytarze) była wyposażona w kamery wideo, które rejestrowały część zatrzymania, a także liczne czynności funkcjonariuszy biorących udział w aresztowaniu BK i ZhP, w tym późniejsze odkrycie oznakowanych pieniędzy w biurze ZhP.

Sąd odsyłający postanowił przesłuchać osoby uczestniczące w aresztowaniu BK i ZhP lub obecne w jego trakcie oraz sprawdzić zapisy wideo; ponadto zwrócono się również o ekspertyzę techniczną dotyczącą tych zapisów.

- 6 W momencie złożenia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w postępowaniu głównym dopuszczono sporządzoną ekspertyzę techniczną, przesłuchano część osób uczestniczących w aresztowaniu BK i ZhP (co najmniej trzy inne osoby muszą jeszcze zostać przesłuchane) i sprawdzono częściowo nagrania z jednej kamery (reszta musi jeszcze zostać sprawdzona, podobnie jak nagrania z innej kamery).

Niezależnie od tego pozostaje jeszcze do dopuszczenia materiał dowodowy, który uzyskano za pomocą specjalnych środków wywiadowczych, a mianowicie ukrytej kamery wideo oraz ukrytego mikrofonu noszonego przez jednego z podejrzanych podczas jego spotkań z BK i ZhP.

Ponadto obrona ma możliwość składania własnych dodatkowych wniosków dowodowych.

- 7 W tym okolicznościach sąd odsyłający miałby możliwość kontynuowania rozpatrywania sprawy pomimo przedstawienia wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. W szczególności mógłby kontynuować przeprowadzanie dowodów. Dowody te dotyczą kwestii innych niż te, które są przedmiotem wniosku.

Dopiero po zakończeniu postępowania dowodowego sąd odsyłający zawiesiłby postępowanie, aby poczekać na odpowiedź Trybunału.

Po otrzymaniu tej odpowiedzi ów sąd wznowiłby postępowanie, w stosownym przypadku poinformowałby oskarżonego o ewentualnej zmianie kwalifikacji

* Przepis tłumacza: prawdopodobnie chodzi tu o dyrektywę 2012/13.

prawnej, którą należałoby zastosować, a po wysłuchaniu uczestników postępowania wydałby własne orzeczenie w sprawie.

- 8 Należy jednak mieć na uwadze, że występując z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, sąd odsyłający stosuje prawo Unii, w tym art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości.

Należy zatem wyjaśnić, czy przepis ten dopuszcza takie postępowanie.

Prawo Unii

- 9 Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.U. 2012, C 326[, s. 47]), protokół nr (3) w sprawie statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Dz.U. 2016, C 20[2, s. 210]).

„Artykuł 23

W sprawach objętych artykułem 267 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej sąd państwa członkowskiego podejmujący decyzję o zawieszeniu postępowania i przekazaniu sprawy do Trybunału zawiadamia o niej Trybunał. Następnie sekretarz Trybunału zawiadamia o tej decyzji strony, Państwa Członkowskie i Komisję, jak również instytucję, organ lub jednostkę organizacyjną Unii, które przyjęły akt, którego ważności lub wykładni dotyczy spór”.

Uzasadnienie pytania

- 10 Sąd odsyłający uważa za oczywiste, że złożenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nieuchronnie prowadzi do zawieszenia toczącego się przed nim postępowania w przedmiocie przedłożonego pytania. Właśnie z tego względu, że sąd odsyłający nie może sam rozstrzygnąć tej kwestii bez wykładni dokonanej przez Trybunał Sprawiedliwości, musi siłą rzeczy odroczyć swoje rozstrzygnięcie do czasu otrzymania odpowiedzi Trybunału Sprawiedliwości.
- 11 Natomiast sąd krajowy rozpoznający złożone oskarżenie często staje przed koniecznością podjęcia czynności proceduralnych, które dotyczą również kwestii innych niż przedłożone [we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym].
- 12 Z czysto technicznego punktu widzenia nic nie stałoby na przeszkodzie temu, aby w niektórych przypadkach zawieszenie przewidziane w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości nie zostało zastosowane do całego postępowania głównego, lecz tylko do tej jego części, która została objęta wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. W odniesieniu do pozostałych kwestii rozpatrywanie sprawy mogłoby być zatem kontynuowane.

Taka techniczna możliwość istnieje w postępowaniu głównym (zob. pkt 6 i 7 powyżej).

W każdym wypadku żadne orzeczenie odnoszące się do istoty sprawy nie może zostać wydane przed uzyskaniem odpowiedzi Trybunału na przedstawione pytanie prejudycjalne.

- 13 Zastosowanie takiego podejścia pozwoliłoby ograniczyć utratę czasu związaną z zawieszeniem postępowania. Dzięki temu zachowany zostałby rozsądny termin na rozpatrzenie sprawy (art. 47 akapit drugi 2 karty).

Rozpatrzenie sprawy w rozsądnym terminie jest wartością chronioną na mocy prawa Unii (postanowienie z dnia 12 lutego 2019 r., RH, C- 8/19 PPU, EU:C:2019:110, pkt 32). Nie należy jej pomijać w celu ochrony innej wartości, a mianowicie prawidłowego stosowania prawa Unii przez sędziego krajowego. Należy pogodzić ze sobą obie wartości, zamiast wypierać jedną kosztem drugiej.

- 14 Sąd krajowy nie powinien być stawiany przed koniecznością dokonania wyboru między złożeniem wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, który skutkowałby niepotrzebnym zawieszeniem całego postępowania, a odstąpieniem od złożenia takiego wniosku w celu uniknięcia takiego rodzaju zawieszenia i umożliwienia rozstrzygnięcia w rozsądnym terminie.

Konieczność dokonania takiego wyboru może jedynie skutkować zniechęceniem sądu krajowego do ewentualnego wystąpienia z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

- 15 Nie należy zapominać, że każdy sędzia krajowy jest powoływany jako taki przez właściwe organy krajowe w celu wykonywania działalności orzeczniczej na szczeblu krajowym. Jego szczególnym zadaniem jest rozstrzygnięcie kwestii, którymi się zajmuje, w celu rozstrzygnięcia danej sprawy. Złożenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest jedynie technicznym środkiem, którego zastosowanie pozwala zapewnić zgodność jego rozstrzygnięć z prawem Unii. W szczególności złożenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym nie jest ani przedmiotem postępowania krajowego, ani bezpośrednim zadaniem sędziego krajowego.
- 16 Ponadto sposób prowadzenia krajowego procesu karnego, w tym zasady jego zawieszenia, nie podlega prawu Unii. Prawo Unii niewątpliwie reguluje wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE; reguluje również kwestię zawieszenia postępowania głównego jedynie w zakresie, w jakim zawieszenie to jest niezbędne do zapewnienia, że orzeczenie Trybunału w sprawie wniosku doprowadzi do użytecznych wniosków.

Stosowanie prawa Unii w niektórych dziedzinach, które dotyczą prawa karnego i procesu karnego, nie powinno obejmować innych kwestii niezwiązanych bezpośrednio z tymi dziedzinami [art. 82 i 83 w związku z art. 2 ust. 2 i art. 4 ust. 2 lit. j) TFUE].

- 17 Istnieje zatem wątpliwość co do tego, czy art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości należy interpretować zgodnie z zasadą proporcjonalności, to znaczy w ten sposób, że zgodnie z tym przepisem postępowanie krajowe może zostać zawieszona tylko w tej części, która dotyczy rozstrzygnięcia kwestii przedłożonej do rozstrzygnięcia w trybie prejudycjalnym. W określonych przypadkach umożliwiłoby to kontynuowanie pozostałej części postępowania krajowego i zawieszenie postępowania, aby poczekać na odpowiedź Trybunału, dopiero po dokonaniu odpowiednich czynności procesowych.

Czy też jednak przepis ten należy interpretować w ten sposób, że zobowiązuje on sąd krajowy do zawieszenia postępowania krajowego w całości, bez badania, czy przedłożone pytanie dotyczy problemu, w przedmiocie którego wydanie orzeczenia może zostać odroczone, podczas gdy w międzyczasie dokonywane są inne czynności procesowe, takie jak na przykład przeprowadzanie dowodów.

- 18 Podobny problem został poruszony w wyroku z dnia 21 grudnia 2021 r., Euro Box Promotion i in., C- 357/19, C- 379/19, C- 547/19, C- 811/19 i C- 840/19, EU:C:2021:1034 (pkt 80). W sprawie tej sąd odsyłający wskazał, że zawieszenie postępowania głównego zostało uchylone w drugiej instancji, a postępowanie było kontynuowane w odniesieniu do innych kwestii.

W tym względzie jest jednak oczywiste, że Trybunał Sprawiedliwości zbadał dalej wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i odpowiedział na postawione pytania co do istoty (pkt 155–175, 214–263). Dopuszczalność wniosku była rozpatrywana z innego punktu widzenia, nie zaś ze względu na to, że postępowanie główne było kontynuowane, zamiast zostać zawieszona (pkt 137–141).

W tym kontekście pojawia się również pytanie o charakter przewidzianego w art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości obowiązku zawieszenia postępowania głównego, zakres, w jakim ma on zastosowanie, oraz konsekwencje niewykonania tego obowiązku.

- 19 W rezultacie sąd odsyłający uważa, że postępowanie główne musi zostać zawieszona w całości. Jest to konieczne ze względu na charakter pytania prejudycjalnego. Gdyby mimo przedłożenia tego pytania sąd odsyłający nadal rozpatrywał sprawę wraz z dokonywaniem czynności wymienionych w pkt 6–7, istniałaby uzasadniona obawa, że narusza tym samym prawo Unii.

Co więcej, poprzez te czynności sąd odsyłający pozbawiłby odpowiedź Trybunału Sprawiedliwości jakiegokolwiek użytecznego skutku, co czyniłoby odesłanie prejudycjalne niedopuszczalnym.

Z powyższych względów

POSTANAWIA SIĘ, co następuje:

Terminy sądowe wyznaczone na 15 marca 2022 r. i 25 marca 2022 r. zostają UCHYLONE.

POSTĘPOWANIE ZOSTAJE ZAWIESZONE.

Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej zostaje PRZEDŁOŻONY WNIOSEK O WYDANIE ORZECZENIA W TRYBIE PREJUDYCJALNYM o treści przytoczonej w pkt 2.

[...]

DOKUMENT ROBOCZY